

Секція: Банківська справа

ВПЛИВ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВИХ ІНСТИТУТІВ НА СТАБІЛЬНІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

ДІДЕНКО О. М.

к.е.н., директор з питань роздрібного бізнесу

Харківської обласної дирекції АТ «Райфайзен банк Аваль»,

м. Харків, Україна

Банківська система як частина фінансового ринку перебуває під постійним впливом цілого набору фінансових регуляторів, які на сьогодні прямо або опосередковано задають правила її функціонування. Так, у міжнародній практиці можна виділити наступні напрями здійснення фінансового регулювання: цінні папери; банківська справа; страхування; облік; аудит; фінансовий нагляд. Варто відзначити, що банківський сектор у визначеному плані представлений трьома основними регулятивними інститутами: Банком міжнародних розрахунків (BIS), центральними банками Великої “десятки” (G10) та Базельським комітетом з питань банківського нагляду. Однак, банківську систему не можна повністю відділяти від інших фінансових інститутів та їхнього регулятивного впливу.

Міжнародна організація “Фінансова стабілізаційна рада” (FSB), наступницею якої у 2009 р. стала міжнародна організація “Фінансовий стабілізаційний форум” (FSF), координує діяльність Європейського центрального банку (ECB) та інших інститутів, які координують свою діяльність через міжнародну групу Joint Forum.

На сьогодні ця група об’єднує в собі всіх фінансових регуляторів за напрямками:

- банківська справа (Базельський комітет з питань банківського нагляду);

- страхування (Міжнародна асоціація з нагляду страхування);
- цінні папери (Міжнародна організація комісії з цінних паперів).

Ключове призначення міжнародної групи Joint Forum полягає в наступному:

- передача інформації та налагодження порозуміння між фінансовими інститутами з питань, спільних для банківського сектора, сектора цінних паперів та страхування, в тому числі забезпечення нагляду за діяльністю відповідних фінансових інститутів;

- проведення аналізу міжгалузевого ринку та регулювання розробок;

- розгляд різноманітних міжгалузевих проблем і конфліктів в галузі управління та нагляду;

- розробка інструкцій, принципів та найкращих шляхів їхнього імплементації на міжгалузевому рівні з технічних, нормативних та політичних питань, заохочення міжгалузевої узгодженості дій та уникнення регулятивного арбітражу;

- сприяння налагодженню співпраці, координації та обміну інформацією між материнськими та дочірніми інститутами банківської справи, страхування та цінних паперів.

Іншими словами, якщо розглянути діяльність зазначених фінансових інститутів, то з точки зору їхньої комплексної взаємодії всі вони забезпечують встановлення стабільності банківської системи. Однак найвагоміший вплив на стабільність банківської системи відіграє саме Базельський комітет з питань банківського нагляду. З моменту свого заснування в Базельському комітеті були розроблені 25 принципів, які являють собою мінімальні стандарти для банківського регулювання та нагляду. Вони охоплюють широкий ряд проблем, які включають такі сфери як ліцензування, власність банку, адекватність банківського капіталу, управління банківськими ризиками, консолідований нагляд, шляхи

управління проблемними ситуаціями в банках, розподіл завдань та обов'язків між учасниками банківського сектора. Серед усіх 25 принципів Базельського комітету найближчим до проблеми встановлення стабільності банківської системи є 19-й принцип комітету – принцип нагляду (Supervisory approach). Його суть полягає в тому, що ефективний нагляд банківської системи потребує, щоб спостерігачі розвивали та підтримували ясність та прозорість операцій окремих банків та банківських груп, а також банківської системи в цілому, приділяючи особливу увагу при цьому безпеці, надійності та стабільності банківської системи.

Розібравшись з основними міжнародними фінансовими інститутами, які здійснюють вплив на стабільність банківської системи, ми пропонуємо зупинитися більш детально на тому, як саме відбувається вирішення питання стабільності банківської системи на прикладі деяких розвинутих країн (табл. 1).

Таблиця 1

Структура фінансових регуляторів, які впливають на стабільність банківської системи в розрізі країн світу

Країна	Організація	Основні положення
Австралія	Австралійська організація з пруденційного регулювання (Australian Prudential Regulation Authority), Австралійська комісія з цінних паперів та інвестицій (Australian Securities and Investments Commission)	<ul style="list-style-type: none"> - визначення важливих проблем і тенденцій у фінансовій системі, у тому числі тих, які можуть впливати на стабільність банківської системи та на загальну фінансову стабільність; - забезпечення наявності відповідних домовленостей координації реагування на фактичні або потенційні ситуації фінансової нестабільності; - гармонізація нормативних вимог до звітності, зведення нормативних витрат до мінімуму
Канада	Комітет нагляду за фінансовими інститутами (Financial Institutions Supervisory Committee),	<ul style="list-style-type: none"> - розробка загальної платформи для ведення діяльності всіх фінансових інститутів; - розробка так званої “народної

	Департамент фінансів (The Department of Finance), Банк Канади (Bank of Canada), Канадська корпорація страхування депозитів (Canada Deposit Insurance Corporation), Фінансове агентство споживачів Канади (Financial Consumer Agency of Canada), Канадська адміністрація з цінних паперів (Canadian Securities Administrators)	політики” і “народних інструментів” щодо управління грошовою емісією, регулювання загальних фондів, реєстрація операцій, що відбуваються на фінансовому ринку; - співпраця зі страховими і пенсійними фондами
Франція	Організація з управління повноваженнями фінансових ринків (Autorite des marches financiers), Банк Франції (Banque de France)	- забезпечення ефективного нагляду за процесом міжгалузевої взаємодії різних ринків фінансового сектора
Великобританія	Банк Англії (Bank of England), Організація з фінансових послуг (Financial Services Authority)	- координація переміщення фінансових потоків; - управління проблемними банками; - надання рекомендацій щодо впровадження заходів налагодження стабільності банківської системи; - оцінка впливу фінансових подій на монетарне середовище країни
США	Федеральна резервна система (Federal Reserve), Організація валютного нагляду (Office of the Comptroller of the Currency), Федеральна корпорація страхування депозитів (Federal Deposit Insurance Corporation)	- координація діяльності депозитарних установ; - регулювання дії цінних паперів

Розглянувши основні міжнародні фінансові інститути, ми бачимо яка кількість регуляторів займається управлінням банківськими системами країн світу без урахування впливу на них цілого ряду внутрішньодержавних органів. Сучасні експерти з даного питання часто піднімають проблему – яка ж система регулювання може забезпечити стабільність банківської системи: чи це центральний банк, який має виключне право здійснювати банківський нагляд в країні, чи це сукупність

фінансових інститутів, які також за участю центрального банку регулюють банківську діяльність. Так, в одній із робіт сучасного вченого, який також займається вирішенням даного питання, Барта (Barth) [1] було виявлено яскраву залежність між специфікою банківської системи країни та роллю центрального банку в них. Він говорить, що в країнах, де банківська система включає відносно невеликі банки; має низьку кредитну якість; характеризується високим рівнем державної власності та меншою участю іноземного капіталу, центральний банк є основним органом, що здійснює нагляд за банківською системою, а отже забезпечує її стабільність.

На противагу цій точці зору, інші вчені – Кан і Сантос (Kahn, Santos) [2] – виступили за те, що наглядову функцію у банківській системі не може виконувати виключно центральний банк країни, за це повинні відповідати кілька спеціалізованих органів. Вони пропонували виділити три основні напрямки, за якими повинні стояти відповідні регулятори: банківський нагляд, страхування депозитів та кредитор останньої інстанції.

Таким чином, вчені розділяють принципово різні, на їхню думку, функції, які не може самостійно виконувати виключно лише центральний банк.

Література:

1. Barth J. R., G. Caprio Jr., and R. Levine. (2001a). “Banking Systems Around the Globe: Do Regulations and Ownership Affect Performance and Stability?” in Frederic S. Mishkin, Editor: Prudential Supervision: What Works and What Doesn't / J. R. Barth, G. Caprio Jr., and R. Levine // University of Chicago Press, 2001.

2. Kahn, Charles M. and Joao A. C. Santos (2001). “Allocating Bank Regulatory Powers: Lender of Last Resort, Deposit Insurance and Supervision,” / Charles M. Kahn, Joao A. C. Santos // draft paper (June).